

Mer egenvård i framtiden enligt webbutredning

Internet, sjuksköterskorna och patienterna själva kan avlasta läkarna. Egenvården, inte primärvården, blir den första linjen i framtidens vårdkedja.

Detta enligt Landstingsförbundets webbutrednings framtidsvision.

II Om patienterna kan kommunicera med sjukvården på distans i frågor som traditionellt krävt läkarbesök kan sjukvården avlastas och få bättre förutsättningar att ta hand om dem som verkligen behöver fysiska möten. Om detta handlar Landstingsförbundets webbutrednings rapport »Alla kan vinn@! E-relationer öppnar vården« som kommer i månadsskiftet januari-februari.

När sjukvården inte kan få ökade resurser i den omfattning som ökade behandlingsmöjligheter, och en äldre och mer vårdberoende befolkning kräver, kan webben bidra till att resurserna utnyttjas effektivare, är tanken.

Patienten söker på hälsosajt

I rapporten målas den framtidsbild upp som Landstingsförbundets kommunikationsstrateg Bo Swedin, ansvarig för utredningen, tror blir verklighet ganska snart.

Patienten söker i första hand själv svar på sina frågor på en hälsosajt som till exempel Infomedica. Sjukvårdsupplysningen lättar också på trycket genom att byggas ut ytterligare och även bli tillgänglig på nätet. Alla patienter som vill får en hälsomapp på nätet med sina grunddata, journaluppgifter, provsvar, receptföreskrivningar och läge inom högkostnadsskyddet. Härifrån sker också brevväxling med husläkare och vårdcentral, tidsbokning och begäran om förnyat recept.

Hälsomappen är idag av juridiska och säkerhetsmässiga skäl inte fullt möjlig men Bo Swedin tror att man kommit en lång väg inom fem år.

Slipper vissa rutinuppgifter

I framtidsbilden ingår att läkarna avlastas en del rutinarbete i patientkontakterna och att distriktssköterskorna får ett större ansvar för patientrådgivning. I rapporten tas några exempel upp på förenklade rutiner med hjälp av e-post. Patienter har via e-post kunnat begära förnyat recept och även tid för läkarbesök. Det har provats bl a på Flogsta vårdcentral i Uppsala.

– Doktorerna tyckte att det blev mycket enklare, säger Bo Swedin.

Ytterligare rutiner som kan göras över e-post är att lämna provsvar till patienterna, åtminstone de odramatiska, tillägger Bo Swedin. Patienter kan också rapportera in egna värden, till exempel blodsockervärden och blodtryck.

– Det finns mycket att göra rutiner av. Det kan leda till en ändrad roll mellan sköterskor och doktorer. Doktorn kan avlastas en massa rutinarbete. Man kan till exempel låta en mottagningsköterska kontrollera begäran om nytt recept, doktorn fattar bara beslutet.

Patienterna kan vara väl pålästa

Det är inte bara genom förenklade rutiner som läkarna kommer att påverkas, anser Bo Swedin. Till exempel måste journalen skrivas på ett annat sätt om patienten ska ha tillgång till den, kunna läsa och förstå. Och över huvud taget kommer läkarna att påverkas på ett djupgående sätt av IT-utvecklingen.

– Doktorerna blir starkt påverkade i sina arbetsförutsättningar med medagerande och aktiva patienter. Patienterna kan vara väl så pålästa som doktorn. Det blir mer äkta dialog än envägskommunikation. Patienterna blir mer krävande, men amerikansk forskning visar att läkarbesöket kan bli kortare och effektivare om patienten kunnat förbereda sig väl. I ett traditionellt läkarbesök kan patienten vara livrädd, doktorn är pedagogisk och patienten kommer sällan ihåg vad som sagts.

Vinnare och förlorare

Bo Swedin lägger in en kraftig brasklapp. Han avråder bestämt från IT-satsningar som inte utgår från ett behov och en vilja hos både patienter och personal.

Alla kan vinna, säger han. Men vem kan förlora?

– Man är en förlorare om man inte vill ta till sig fördelarna som ny teknik kan innebära, framför allt när det gäller att effektivisera kontakt-, informations- och behandlingsprocesserna. Jag tror man också förlorar när patienten i framtiden inte accepterar att en del av den offentliga sektorn inte kan kommunicera på det sätt patienten väljer.

På www.lf.se/webbutredningen kommer rapportens underlag att läggas ut.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Bättre röntgensäkerhet på KS

II Karolinska sjukhuset har förbättrat sina rutiner för röntgenverksamheten. Orsaken är krav från Statens strålskyddsinstitut, SSI, efter en inspektion.

Några förbättringar som sjukhuset uppger redan är genomförda är ny delegeringsordning så att rutiner och riktlinjer följs och missöden rapporteras. Ett utbildningsprogram för läkare har startat och läkare måste också kunna intyg att de har godkänd utbildning för att använda röntgenutrustning.

Personalen måste också kontrollera att kvinnor som röntgas inte är gravida och att det inte finns några strålkällor kvar efter behandling. Sjukhuset måste även se till att ansvariga chefer blir medvetna om ansvarsfördelningen inom sjukhuset när det gäller strålskydd. •

Läkares krav leder till frustration

II Läkares höga ambitionsnivåer att vården ska vara av yttersta kvalitet leder till frustration och i värsta fall prioriteringar som leder till ineffektivitet. Det menar revisorer i Västra Götaland som haft till uppgift att identifiera vilka processer som skapar frustration eller uppgivenhet bland medarbetarna vid Södra Älvsborgs sjukhus.

Lojaliteten inom sjukhusklinikerna är stor, medan lojaliteten med sjukhusets mål är begränsad, konstaterar revisorerna i den rapport som presenterades i förra veckan.

Revisorerna konstaterar sammanfattningsvis att styr- och ledningsuppgiften i regionen måste förtydligas och utvecklas så att personalens engagemang tas till vara och inte slösas bort i frustration. •

Allt färre gravida röker

II Allt färre gravida och föräldrar röker, visar statistik från Epidemiologiskt centrum vid Socialstyrelsen. I vissa kommuner röker nu mindre än 5 procent av de gravida kvinnorna. I vissa kommuner, exempelvis Täby och Lycksele, är det färre än 5 procent av föräldrarna som röker. Det finns stora regionala skillnader och i storstadsområdena är det förhållandevis vanligt att pappor till spädbarn röker. •

Stor ökning av HIV och klamydia

II Klamydia ökade kraftigt i Sverige för fjärde året i rad, rapporterar avdelningen för epidemiologi vid Smittskyddsinstitutet. 22 300 fall anmäldes under 2001, en ökning med 16 procent jämfört med året innan. Antalet rapporterade HIV-fall var 227, en ökning med 14 procent jämfört med året innan. Heterosexuellt smittade kvinnor har ökat med 40 procent sedan år 2000. •